# ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

13. září 2007 *

Ve spojených věcech C-439/05 P a C-454/05 P,

jejichž předmětem jsou dva kasační opravné prostředky na základě článku 56 Statutu Soudního dvora, podané dne 7. a 16. prosince 2005,

**Land Oberösterreich,** zastoupená G. Hörmansederem, jako zmocněncem, ve spolupráci s F. Mittendorferem, Rechtsanwalt,

**Rakouská republika,** zastoupená H. Dossim a A. Hable, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

účastnice řízení podávající opravný prostředek (navrhovatelky),

přičemž dalším účastníkem řízení je:

**Komise Evropských společenství,** zastoupená U. Wölkerem a M. Patakia, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalovaná v prvním stupni,

* Jednací jazyk: němčina.

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Rosas, předseda senátu, J. Klučka (zpravodaj), J. N. Cunha Rodrigues, U. Lõhmus a A. Ó Caoimh, soudci,

generální advokátka: E. Sharpston,
vedoucí soudní kanceláře: B. Fülöp, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 24. ledna 2007,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 15. května 2007,

vydává tento

## Rozsudek

1 Svými kasačními opravnými prostředky se Land Oberösterreich (spolková země Horní Rakousko) a Rakouská republika domáhají zrušení rozsudku Soudu prvního stupně Evropských společenství ze dne 5. října 2005, Land Oberösterreich a Rakousko v. Komise (T-366/03 a T-235/04, Sb. rozh. s. II-4005, dále jen „napadený rozsudek"), kterým Soud zamítl jejich žaloby směřující ke zrušení rozhodnutí Komise 2003/653/ES ze dne 2. září 2003 o vnitrostátních předpisech, kterými se

zakazuje používání geneticky modifikovaných organismů ve spolkové zemi Horní Rakousko, jež byly oznámeny Rakouskou republikou na základě čl. 95 odst. 5 Smlouvy o ES (Úř. věst. L 230, s. 34) (dále jen „sporné rozhodnutí").

## Právní rámec

2 Amsterodamská smlouva, která vstoupila v platnost dne 1. května 1999, podstatně změnila znění článku 100a Smlouvy o ES a označila jej jako článek 95 ES. Článek 95 odst. 4 až 6 ES stanoví:

„4. Pokládá-li členský stát poté, co Rada nebo Komise přijaly harmonizační opatření, za nezbytné ponechat si vlastní vnitrostátní předpisy ze závažných důvodů uvedených v článku 30 nebo vnitrostátní předpisy týkající se ochrany životního nebo pracovního prostředí, oznámí je Komisi spolu s důvody pro jejich ponechání.

5. Aniž je dotčen odstavec 4, pokládá-li členský stát poté, co Rada nebo Komise přijaly harmonizační opatření, za nezbytné zavést vnitrostátní předpisy, opírající se o nové vědecké poznatky k ochraně životního prostředí nebo pracovního prostředí, z důvodu zvláštního problému, který se objeví v tomto členském státě po přijetí harmonizačních opatření, oznámí zamýšlené předpisy Komisi spolu s důvody pro jejich zavedení.

6. Komise do šesti měsíců po oznámení podle odstavců 4 a 5 dotyčné vnitrostátní právní předpisy schválí nebo zamítne poté, co prověří, zda neslouží jako prostředek

svévolné diskriminace nebo zastřeného omezování obchodu mezi členskými státy a nenarušují fungování vnitřního trhu.

Nerozhodne-li Komise v této lhůtě, pokládají se vnitrostátní předpisy uvedené v odstavcích 4 a 5 za schválené.

Je-li to opodstatněné složitostí věci a neexistuje-li nebezpečí pro lidské zdraví, může Komise oznámit dotyčnému členskému státu, že lhůta uvedená v tomto odstavci může být prodloužena o další lhůtu až šesti měsíců."

3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/18/ES ze dne 12. března 2001 o záměrném uvolňování geneticky modifikovaných organismů do životního prostředí a o zrušení směrnice Rady 90/220/EHS (Úř. věst. L 106, s. 1, Zvl. vyd. 15/06 s. 77) byla přijata na základě článku 95 ES. Cílem této směrnice je podle jejího článku 1 sblížit právní a správní předpisy členských států a chránit lidské zdraví a životní prostředí pro případy záměrného uvolňování geneticky modifikovaných organismů (dále jen „GMO") do životního prostředí z důvodů jiných, než je uvádění na trh Společenství, a uvádění GMO nebo produktů s jejich obsahem na trh Společenství.

4 Tato směrnice zavádí systém oznamování a schvalování, jimž podle jejího čl. 4 odst. 3 předchází vyhodnocení, případ od případu, nepříznivých účinků na lidské zdraví a životní prostředí, které se mohou přímo nebo nepřímo vyskytnout v důsledku přenosu genů z GMO do jiných organismů.

5 Souhlasy udělené pro uvádění GMO nebo produktů s jejich obsahem na trh před 17. říjnem 2002 na základě směrnice Rady 90/220/EHS ze dne 23. dubna 1990 o záměrném uvolňování geneticky modifikovaných organismů do životního prostředí (Úř. věst. L 117, s. 15, Zvl. vyd. 15/06 s. 77) mohou být obnoveny před 17. říjnem 2006 podle zjednodušeného postupu uvedeného v čl. 17 odst. 2 až 9 směrnice 2001/18.

## Skutečnosti předcházející sporu

6 Dne 13. března 2003 uvědomila Rakouská republika Komisi o Oberösterreichisches Gentechnik-Verbotsgesetz, návrhu zákona spolkové země Horní Rakousko z roku 2002, kterým se zakazuje genetické inženýrství (dále jen „oznámené opatření"). Cílem oznámeného opatření byl zákaz pěstování osiv a rostlin složených z GMO nebo GMO obsahujících, jakož i zákaz chovu a uvádění transgenních zvířat do životního prostředí za účelem lovu nebo rybolovu. Cílem oznámení bylo získat na základě čl. 95 odst. 5 ES výjimku z ustanovení směrnice 2001/18. Oznámení se opíralo o zprávu nazvanou „Zemědělské oblasti bez GMO: koncepce a analýza scénářů a prováděcích opatření" (GVO-freie Bewirtschaftungsgebiete: Konzeption und Analyse von Szenarien und Umsetzungsschritten), kterou vypracoval W. Müller (dále jen „Müllerova zpráva").

7 Evropský úřad pro bezpečnost potravin (dále jen „EFSA"), jejž Komise pověřila řešením otázky průkaznosti vědeckých poznatků uplatňovaných Rakouskou republikou, vydal dne 4. července 2003 své stanovisko, v němž došel v podstatě k závěru, že tyto poznatky neobsahují žádný nový vědecký důkaz, který by mohl odůvodnit zákaz GMO ve spolkové zemi Horní Rakousko.

8 Komise poté přijala sporné rozhodnutí. Podle tohoto rozhodnutí Rakouská republika neposkytla nové vědecké poznatky ani neprokázala, že ve spolkové zemi

Horní Rakousko vyvstal zvláštní problém, který se objevil po přijetí směrnice 2001/18 a pro který bylo nutno zavést oznámené opatření. Jelikož nebyly splněny podmínky definované v čl. 95 odst. 5 ES, Komise žádost o výjimku Rakouské republiky zamítla.

## Řízení před Soudem a napadený rozsudek

9 Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 3. listopadu 2003 podala spolková země Horní Rakousko žalobu, kterou se domáhala zrušení sporného rozhodnutí. Tato žaloba byla zapsána pod číslem T-366/03.

10 Návrhem došlým kanceláři Soudního dvora dne 13. listopadu 2003 podala Rakouská republika žalobu, kterou se taktéž domáhala zrušení sporného rozhodnutí. Tato žaloba byla zapsána pod číslem C-492/03.

11 Usnesením Soudního dvora ze dne 8. června 2004 byla věc C-492/03 postoupena Soudu. Tato věc byla zaregistrována pod číslem T-235/04.

12 Rozhodnutím předsedy čtvrtého senátu Soudu ze dne 22. února 2005 byly po vyslechnutí účastníků řízení věci T-366/03 a T-235/04 spojeny pro účely ústní části řízení a rozsudku v souladu s článkem 50 jednacího řádu Soudu.

13 Napadeným rozsudkem Soud především shledal, že je žaloba podaná spolkovou zemí Horní Rakousko přípustná. Dospěl k závěru, že je tato spolková země sporným rozhodnutím osobně dotčena, neboť se dotýká právního aktu, který vydala, a brání jí ve svobodném výkonu vlastních pravomocí, jenž jí svěřuje rakouský ústavní pořádek. Soud rovněž shledal, že je spolková země Horní Rakousko uvedeným rozhodnutím bezprostředně dotčena, třebaže bylo určeno Rakouské republice, neboť tento členský stát nevykonal při jeho oznámení uvedené spolkové zemi žádnou posuzovací pravomoc.

14 Zadruhé Soud následujícím způsobem zamítl všechny čtyři žalobní důvody uplatňované žalobkyněmi.

15 Ohledně prvního žalobního důvodu vycházejícího z porušení zásady kontradiktornosti Soud především konstatoval, že úvahy Soudního dvora v rozsudku ze dne 20. března 2003, Dánsko v. Komise (C-3/00, Recueil, s. I-2643) ohledně nepoužitelnosti této zásady v postupu podle čl. 95 odst. 4 ES lze uplatnit i na postup podle čl. 95 odst. 5 ES. Soud konstatoval, že i tento posledně uvedený postup je zahájen na žádost členského státu směřující ke schválení vnitrostátních předpisů, které se odchylují od harmonizačního opatření přijatého na úrovni Společenství. Dodal, že jsou oba postupy podle čl. 95 odst. 4 a 5 zahajovány oznamujícím členským státem, který se může vyjádřit k rozhodnutí, jehož přijetí požaduje, a že tyto postupy musí být v zájmu žádajícího členského státu a řádného fungování vnitřního trhu rychle ukončeny.

16 V bodech 41 až 44 napadeného rozsudku Soud uvedl:

„41 Na rozdíl od toho, co tvrdí žalobkyně, neumožňuje skutečnost, že se postup čl. 95 odst. 5 ES týká vnitrostátních opatření, která jsou ještě ve stavu návrhu,

rozlišovat tento postup od postupu upraveného v odstavci 4 téhož článku tak, aby bylo možno shledat, že se na něj použije zásada kontradiktornosti. V tomto ohledu nemohou žalobkyně platně namítat skutečnost, že požadavek rychlosti postupu je slabší, pokud se jedná o přezkum vnitrostátního opatření, které ještě nevstoupilo v platnost, takže Komise může snadno prodloužit lhůtu šesti měsíců upravenou v čl. 95 odst. 6 ES za účelem zahájení kontradiktorní diskuse.

42 Zaprvé tento argument naráží na znění čl. 95 odst. 6 ES. Jednak se tento článek použije bez rozdílu na žádosti o výjimky týkající se platných vnitrostátních opatření uvedených v čl. 95 odst. 4 ES a na žádosti týkající se opatření ve stavu návrhu, na která se použije čl. 95 odst. 5 ES. Krom toho možnost prodloužit lhůtu šesti měsíců pro rozhodnutí, která je upravena v třetím pododstavci tohoto ustanovení, může být využita Komisí pouze tehdy, pokud to vyžaduje složitost vznesené otázky a není-li to nebezpečné pro lidské zdraví. Jeví se tedy, že čl. 95 odst. 6 třetí pododstavec ES neumožňuje Komisi prodloužit trvání lhůty šesti měsíců pro rozhodnutí, pokud je jediným cílem umožnit vyslechnutí členského státu, který jí předložil žádost o výjimku na základě čl. 95 odst. 5 ES.

43 Zadruhé není argument žalobkyň v souladu se systematikou čl. 95 odst. 5 ES. Okolnost, že se toto ustanovení týká vnitrostátního opatření, které ještě nenabylo platnosti, nesnižuje zájem na tom, aby Komise rychle rozhodla o žádosti o výjimku, která jí byla předložena. Tvůrci Smlouvy [o ES] totiž zamýšleli rychlé ukončení tohoto postupu za účelem zachování zájmu žádajícího členského státu na stanovení použitelných pravidel, jakož i v zájmu řádného fungování vnitřního trhu.

44 K tomuto poslednímu bodu je třeba zdůraznit, že proto, aby nebyla dotčena závazná povaha a jednotné uplatňování práva Společenství, směřují oba postupy upravené čl. 95 odst. 4 a 5 ES k zajištění toho, aby žádný členský stát

neuplatňoval vnitrostátní právní úpravu odchylnou od harmonizačních pravidel, aniž by předem získal souhlas Komise. Z tohoto pohledu se přitom režim použitelný na vnitrostátní opatření oznámená na základě čl. 95 odst. 4 ES významně neliší od režimu použitelného na vnitrostátní opatření, která jsou ještě ve stavu návrhu a byla oznámena na základě čl. 95 odst. 5 ES. V obou postupech jsou totiž dotčená opatření nepoužitelná, dokud Komise nepřijme své rozhodnutí o udělení výjimky. V rámci čl. 95 odst. 5 ES vyplývá tato situace ze samotné povahy dotčených opatření, v té době ještě ve stavu návrhu. Pokud jde o čl. 95 odst. 4 ES, vyplývá tato situace z předmětu postupu, který zavádí. Soudní dvůr totiž připomněl, že opatření týkající se sbližování právních a správních předpisů členských států, jejichž předmětem je zavedení a fungování vnitřního trhu, by byla zbavena svého účinku, pokud by si členské státy zachovaly možnost uplatňovat jednostranně vnitrostátní právní úpravu, která se od nich odchyluje. Členský stát je proto oprávněn uplatňovat vnitrostátní předpisy oznámené na základě čl. 95 odst. 4 ES pouze poté, co získal od Komise rozhodnutí o schválení (viz obdobně s postupem čl. 100a odst. 4 Smlouvy o ES, rozsudky Soudního dvora ze dne 17. května 1994, Francie v. Komise, C-41/93, Recueil, s. I-1829, body 29 a 30, a ze dne 1. června 1999, Kortas, C-319/97, Recueil, s. I-3143, bod 28)."

17 Co se týče druhého žalobního důvodu vycházejícího z porušení povinnosti uvést odůvodnění, Soud zejména shledal, že Komise podrobně a zevrubně rozvinula svou argumentaci, umožňujíc adresátovi sporného rozhodnutí seznámit se s jeho skutkovými a právními důvody a Soudu vykonávat jeho přezkum legality.

18 V bodu 56 napadeného rozsudku k tomu uvedl:

„Komise se totiž za účelem zamítnutí žádosti Rakouské republiky opřela o tři hlavní skutečnosti. Nejprve shledala, že tento členský stát neprokázal, že oznámené opatření bylo odůvodněno s ohledem na nové vědecké poznatky týkající se ochrany

životního prostředí (body 63 až 68 odůvodnění [sporného] rozhodnutí). Komise měla krom toho za to, že oznámené opatření není odůvodněno zvláštním problémem v Rakouské republice (body 70 a 71 odůvodnění [sporného] rozhodnutí). Konečně, Komise odmítla argumenty rakouských orgánů, které směřovaly k odůvodnění vnitrostátních opatření použitím zásady obezřetnosti, neboť se domnívala, že tyto argumenty byly příliš obecné a nedostatečně podložené (body 72 a 73 odůvodnění [sporného] rozhodnutí).“

19 K třetímu žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení čl. 95 odst. 5 ES Soud v bodech 65 až 67 napadeného rozsudku konstatoval:

„65 Komise ve [sporném] rozhodnutí odmítla argumenty Rakouské republiky směřující k prokázání zvláštního problému ve smyslu čl. 95 odst. 5 ES z důvodu, že z oznámení jasně vyplývalo, že malá velikost zemědělských hospodářství byla charakteristická pro všechny členské státy, aniž by byla příznačná pro spolkovou zemi Horní Rakousko. Komise se rovněž ztotožnila se závěry EFSA, zejména s těmi, podle kterých jednak ‘předložené vědecké poznatky neobsahovaly žádnou novou nebo specificky místní informaci týkající se dopadů stávajících nebo budoucích geneticky modifikovaných kultur nebo zvířat na životní prostředí nebo lidské zdraví’, a jednak nebyl předložen ‘žádný vědecký poznatek, který by prokazoval, že tato oblast Rakouska [má] zvláštní nebo výjimečné ekosystémy vyžadující hodnocení rizik odlišné od hodnocení uskutečněných pro Rakousko jako celek nebo pro jiné obdobné oblasti Evropy’ (body 70 a 71 [sporného] rozhodnutí). *(neoficiální překlad)*

66 Je nutno shledat, že žalobkyně nepředložily průkazné důkazy umožňující zpochybnit opodstatněnost těchto posouzení týkajících se existence zvláštního problému, ale omezily se pouze na zdůraznění malé velikosti zemědělských podniků a významu ekologického zemědělství ve spolkové zemi Horní Rakousko.

67 Žalobkyně se zejména nedovolávaly důkazů směřujících k vyvrácení závěrů EFSA, podle kterých Rakouská republika neprokázala, že území spolkové země Horní Rakousko zahrnuje zvláštní nebo výjimečné ekosystémy, vyžadující hodnocení rizik odlišné od hodnocení uskutečněných pro Rakousko jako celek nebo pro jiné obdobné oblasti Evropy. Přestože byly žalobkyně na jednání vyzvány vyjádřit se k rozsahu problému způsobenému GMO na území spolkové země Horní Rakousko, nebyly schopny uvést, zda byla přítomnost takových organismů vůbec zaznamenána. Spolková země Horní Rakousko upřesnila, že přijetí oznámeného opatření vyplývalo z obavy, že bude muset připustit přítomnost GMO z důvodu stanoveného uplynutí doby platnosti dohody, na základě které se členské státy dočasně zavázaly již tyto organismy neschvalovat. Takové úvahy nemohou vzhledem ke své obecné povaze vyvrátit konkrétní posouzení obsažená ve [sporném] rozhodnutí."

20 V bodu 69 napadeného rozsudku Soud upřesnil:

„Jelikož jsou podmínky požadované čl. 95 odst. 5 ES kumulativní, k zamítnutí žádosti o výjimku postačuje nesplnění byť jen jedné z těchto podmínek [...]. Jelikož se žalobkyním nepodařilo prokázat, že byly splněny všechny podmínky požadované čl. 95 odst. 5 ES, je namístě zamítnout třetí žalobní důvod jako neopodstatněný, aniž by bylo nutno rozhodovat o ostatních výtkách a argumentech."

21 Ohledně čtvrtého žalobního důvodu vycházejícího z porušení zásady obezřetnosti Soud konstatoval, že tento důvod je irelevantní, protože Komise, jíž byla předložena žádost na základě čl. 95 odst. 5 ES, rozhodla, že podmínky použití tohoto článku nebyly splněny. Jelikož Soud na závěr přezkoumání třetího žalobního důvodu konstatoval, že sporné rozhodnutí nebylo chybné, shledal v bodě 71 napadeného rozsudku, že Komisi nezbývalo, než žádost zamítnout.

**Ke kasačním opravným prostředkům**

22 Usnesením předsedy Soudního dvora ze dne 29. června 2006 byly oba kasační opravné prostředky spojeny pro účely ústní části řízení a rozsudku.

23 Na podporu svého kasačního opravného prostředku uvádějí spolková země Horní Rakousko a Rakouská republika dva žalobní důvody vycházející v podstatě jednak z nedodržení zásady kontradiktornosti, a jednak z porušení čl. 95 odst. 5 ES.

*K žalobnímu důvodu týkajícímu se rozsahu zásady kontradiktornosti*

Argumentace účastníků řízení

24 Navrhovatelky vytýkají Soudu, že uplatnil úvahy Soudního dvora o nepoužitelnosti zásady kontradiktornosti, jež se v jeho výše citovaném rozsudku Dánsko v. Komise týkaly situací, na něž se vztahuje čl. 95 odst. 4 ES, třebaže v projednávaném případě se jedná o čl. 95 odst. 5 ES. Existuje značný rozdíl mezi vnitrostátními předpisy, pro něž bylo zažádáno o výjimku podle čl. 95 odst. 4 (jelikož tyto předpisy již byly platné a účinné, a tudíž přinejmenším potenciálně ohrožovaly fungování vnitřního trhu), a předpisy, které existují teprve ve formě návrhu a bylo pro ně zažádáno o výjimku podle čl. 95 odst. 5.

25 Na jedné straně navrhovatelky uplatňují, že Soud v bodě 44 napadeného rozsudku odkazuje na judikaturu vztahující se k čl. 100a Smlouvy. Uvádějí, že uvedené

ustanovení nerozlišovalo mezi zachováním již platných předpisů a přijetím nových vnitrostátních předpisů, zatímco podle současného čl. 95 odst. 4 a 5 ES se obě situace rozlišují.

26 Na druhé straně zdůrazňují, že se situace, na niž se vztahuje čl. 95 odst. 5 ES, liší od situace, na niž se vztahuje čl. 95 odst. 4, a která se týká vnitrostátního opatření ve stádiu návrhu, kdy zájem na řádném fungování vnitřního trhu nevyžaduje co možná nejrychlejší vyjasnění situace, takže by Komise mohla bez obtíží prodloužit lhůtu šesti měsíců podle čl. 95 odst. 6 ES k provedení kontradiktorní diskuse.

27 Komise v odpovědi na tuto argumentaci namítá, že Soud odkazem na judikaturu citovanou v bodě 44 napadeného rozsudku uplatnil pouze jednu z jejích stránek, jež se týká čl. 95 odst. 4 a 5 ES, a sice to, že se v obou případech upravených uvedenými ustanoveními nesmí členský stát odchýlit od harmonizačního opatření bez předchozího schválení Komisí. Komise se navíc domnívá, že i v případě, kdy je zákon dosud ve stadiu návrhu, může existovat zájem na co možná nejrychlejším vyjasnění situace.

Závěry Soudního dvora

28 Podle článku 95 ES jsou členské státy po přijetí harmonizačního opatření povinny oznámit Komisi své odchylné vnitrostátní předpisy a požádat o jejich schválení. Článek 95 odst. 4 ES upravuje ponechání vnitrostátních předpisů, které existovaly před vydáním harmonizačních opatření, a čl. 95 odst. 5 se týká případu, kdy si členský stát přeje zavedení nových vnitrostátních předpisů, které se odchylují od daných harmonizačních opatření.

29 Postup podle článku 95 ES je zahájen tím, že členský stát oznámí Komisi své vnitrostátní právní předpisy, které se odchylují od harmonizačního opatření přijatého na úrovni Společenství, pokračuje fází, v níž Komise prověří veškeré podklady, aby zjistila, zda jsou splněny předepsané podmínky, a je uzavřeno konečným rozhodnutím, jímž Komise dotyčné vnitrostátní právní předpisy schválí nebo zamítne. Komise smí rozhodnout teprve poté, co prověří, zda vnitrostátní právní předpisy neslouží jako prostředek svévolné diskriminace nebo zastřeného omezování obchodu mezi členskými státy a nenarušují fungování vnitřního trhu (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 21. ledna 2003, Německo v. Komise, Recueil, s. I-845, bod 44).

30 Navíc podle judikatury Soudního dvora neplatí pro postup podle čl. 95 odst. 4 ES vzhledem k jeho zvláštnostem zásada kontradiktornosti (viz výše citovaný rozsudek Dánsko v. Komise, bod 50).

31 Při postupu podle čl. 95 odst. 5 ES musí zavedení nových vnitrostátních právních předpisů spočívat na nových vědeckých poznatcích k ochraně životního prostředí nebo pracovního prostředí z důvodu zvláštního problému, který se objeví v tomto státě po vydání harmonizačních opatření (viz výše citovaný rozsudek Dánsko v. Komise, bod 57).

32 Požadavek, podle nějž mají být k podpoření žádosti předloženy nové vědecké poznatky, může vést Komisi k tomu, aby v rámci svého posouzení, zda je tato žádost důvodná, pověřila vnější znalce vypracováním stanoviska k daným poznatkům, a poté z tohoto stanoviska ve svém konečném rozhodnutí vycházela.

33 Komise vskutku připustila, že v daném případě nebyla schopna sama posoudit vědecké poznatky obsažené v Müllerově zprávě, a tudíž před vydáním rozhodnutí podle čl. 95 odst. 5 ES požádala EFSA o stanovisko.

34 Je ovšem zapotřebí ověřit, zda měla být v takovémto případě uplatněna zásada kontradiktornosti, jak se domnívají navrhovatelky, anebo zda se tato zásada v souladu s rozhodnutím ve výše uvedené věci Dánsko v. Komise ohledně článku 95 odst. 4 ES nepoužije.

35 V tomto ohledu zásada kontradiktornosti, jejíž zachovávání zajišťuje Soudní dvůr, zavazuje orgán veřejné moci, aby před přijetím svého rozhodnutí vyslechl osoby, kterých se bude toto rozhodnutí dotýkat (rozsudek ze dne 10. července 2001, Ismeri Europa v. Účetní dvůr, C-315/99 P, Recueil, s. I-5281, bod 28, a výše citovaný rozsudek Dánsko v. Komise, bod 45).

36 Podle judikatury Soudního dvora se zásada dodržování práv obhajoby, s níž je úzce spjata zásada kontradiktorního řízení, uplatní nejen ohledně adresátů veřejné správy, ale i ohledně členských států. Pokud jde o posledně uvedené byla tato zásada uznána v rámci řízení zahájeného některým orgánem Společenství proti dotčenému členskému státu (viz zejména výše citovaný rozsudek Dánsko v. Komise, bod 46). Podle judikatury je dodržování práv obhajoby v každém řízení vedeném vůči osobě, které může vést k aktu nepříznivě zasahujícímu do jejího právního postavení, základní zásadou práva Společenství, která musí být zajištěna, i když neexistuje jakákoliv zvláštní právní úprava (viz zejména, rozsudky ze dne 12. února 1992, Nizozemsko a další v. Komise, spojené věci C 48/90 a C-66/90, Recueil, s. I-565, bod 44, rozsudek ze dne 5. října 2000, Německo v. Komise, C-288/96, Recueil, s. I-8237, bod 99, a rozsudek ze dne 9. června 2005, Španělsko v. Komise, C-287/02, Sb. rozh. s. I-5093, bod 37).

37 Avšak ze znění čl. 95 odst. 5 ES předně nevyplývá, že by Komise měla povinnost před přijetím rozhodnutí o schválení nebo zamítnutí dotyčných vnitrostátních právních předpisů vyslechnout oznamující členský stát. Zákonodárce Společenství s přihlédnutím ke zvláštnostem tohoto postupu upravil v článku 95 ES pouze podmínky, které musí být splněny, aby Komise mohla rozhodnout, lhůty, v nichž je

povinna vydat své kladné nebo zamítavé rozhodnutí, jakož i případné prodloužení lhůt.

38 Mimoto postup podle čl. 95 odst. 5 ES, jakož ostatně i postup podle čl. 95 odst. 4 ES, nezahajuje, jak je vyloženo v bodě 29 tohoto rozsudku, orgán Společenství nebo vnitrostátní orgán, ale členský stát, a rozhodnutí Komise je přijímáno pouze v reakci na tuto iniciativu. Ve své žádosti se členský stát může vyjádřit ke vnitrostátním předpisům, o jejichž zavedení žádá, což výslovně vyplývá z čl. 95 odst. 5, který požaduje, aby členský stát oznámil důvody pro svoji žádost.

39 Komise musí být navíc schopna ve lhůtách, které jí jsou stanoveny, získat informace, které se ukáží jako nezbytné, aniž by byla povinna před přijetím svého rozhodnutí znovu vyslechnout oznamující členský stát (ohledně postupu podle čl. 95 odst. 4 ES, pro nějž platí stejné lhůty jako pro postup podle čl. 95 odst. 5 ES, viz výše citovaný rozsudek Dánsko v. Komise, bod 48).

40 Je třeba zdůraznit, že podle čl. 95 odst. 6 druhého pododstavce ES se odchylné vnitrostátní předpisy pokládají za schválené, nerozhodne-li Komise v určité lhůtě. Navíc nemůže být tato lhůta podle třetího pododstavce téhož odstavce ES prodloužena, není-li otázka složitá a existuje-li nebezpečí pro lidské zdraví.

41 Tvůrci Smlouvy zamýšleli jak v zájmu žádajícího členského státu, tak i řádného fungování vnitřního trhu, aby byl postup stanovený v tomto článku rychle ukončen. Tento cíl by byl obtížně slučitelný s požadavkem, který by ukládal delší výměnu informací a argumentů.

42 A konečně je třeba dodat, že Soud chtěl zmíněním judikatury k čl. 100a odst. 4 Smlouvy v bodě 44 napadeného rozsudku pouze zdůraznit, že existuje podmínka pro to, aby se směl členský stát odchýlit od harmonizačního opatření přijatého na úrovni Společenství, spočívající v povinnosti získat předchozí schválení Komisí. Tato podmínka platí i nadále v rámci ustanovení čl. 95 odst. 4 a 5 ES, jelikož musí být splněna jak členským státem, který oznamuje podle čl. 95 odst. 4 ES právní předpisy, jež jsou již platné a účinné, tak i členským státem, který oznamuje návrh zákona podle čl. 95 odst. 5 ES. Pro opatření, která spadají pod tyto dva odstavce, tedy platí, jak uvedla generální advokátka v bodě 85 svého stanoviska, tytéž zásady.

43 V konečném výsledku vzhledem ke zvláštnostem postupu podle čl. 95 odst. 5 ES, k podobnostem, které tento postup vykazuje s postupem podle čl. 95 odst. 4 ES, a ke společnému cíli obou uvedených odstavců, jímž je poskytnout členským státům možnost získání výjimky z harmonizačních opatření, není důvod rozhodnout se pro jiné řešení než to, jež bylo přijato ohledně čl. 95 odst. 4 ES. Před vydáním rozhodnutí podle čl. 95 odst. 5 ES není tudíž Komise povinna uplatnit zásadu kontradiktornosti (ohledně čl. 95 odst. 4 ES viz v tomto smyslu výše citovaný rozsudek Dánsko v. Komise, bod 50).

44 Soud měl proto správně za to, že zásadu kontradiktornosti není namístě uplatnit na postup stanovený v čl. 95 odst. 5 ES.

45 Žalobní důvod vycházející z nedodržení zásady kontradiktornosti je v důsledku toho nutno zamítnout.

*K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení čl. 95 odst. 5 ES*

Argumentace účastníků řízení

46 Navrhovatelky především uplatňují, že se v napadeném rozsudku Soud při zkoumání žalobního důvodu vycházejícího z porušení Smlouvy zabýval pouze podmínkou existence zvláštního problému, a tudíž porušil jejich právo být slyšen.

47 Rakouská republika dodává, že nové vědecké poznatky představují zásadní prvek čl. 95 odst. 5 ES a že ani v rámci posouzení podmínky existence problému, který je pro daný členský stát zvláštní, neměl Soud odhlédnout od otázky koexistence GMO a geneticky nemodifikovaných plodin, jakož i nedostatečnosti posouzení rizik a zásady obezřetnosti. Komise podle názoru Rakouské republiky neprovedla úplné vědecké hodnocení rizik ani nezohlednila právo být slyšen a navíc nesplnila svou povinnost uvést odůvodnění.

48 Navrhovatelky poté kritizují závěry uvedené v bodě 67 napadeného rozsudku v rozsahu, v němž neexistence zvláštního problému ve smyslu čl. 95 odst. 5 ES byla v daném případě vyvozována ze skutečnosti, že ve spolkové zemi Horní Rakousko nebyla prokázána přítomnost GMO. Napadený rozsudek je v tomto ohledu v rozporu s povinností vycházet při přijímání právních a správních předpisů na základě zmíněného článku 95 ES, které se týkají zdraví, bezpečnosti, ochrany životního prostředí a ochrany spotřebitele, z vysoké úrovně ochrany.

49 Rakouská republika dodává, že Komise a Soud v důsledku příliš úzkého výkladu podmínek existence zvláštního problému, nedostatečného vyhodnocení rizik a nových vědeckých poznatků i pominutí zásady obezřetnosti zásadně ovlivnily výsledek sporu a poškodily zájmy Rakouské republiky.

50 Komise v odpovědi na tuto argumentaci namítá, že zjištěním, zdali Soud správně posoudil okolnosti sporu, který mu byl předložen, má být vyjasněno, zda porušil právo Společenství, a nikoli zda se dopustil procesní vady v podobě nedostatečného odůvodnění.

51 Komise upřesňuje, že existence nových vědeckých poznatků a ochrana životního prostředí nejsou konstitutivními prvky zvláštního problému, ale nacházejí se na stejné úrovni jako tento problém, jelikož všechny tři zmíněné požadavky představují kumulativní podmínky pro použití čl. 95 odst. 5 ES. Bylo tudíž správné, že Soud poté, co konstatoval, že nebyla splněna podmínka existence zvláštního problému, žalobu zamítl.

52 Co se týče zásady obezřetnosti, Komise tvrdí, že v bodě 71 napadeného rozsudku Soud správně vysvětlil, proč musí být žalobní důvod vycházející ze zásady obezřetnosti zamítnut, a že Rakouská republika nenapadla tuto část rozsudku, přinejmenším nikoli výslovně a podrobným způsobem.

53 Podle názoru Komise ani úvahy ohledně tvrzených pochybení, jichž se měla dopustit v postupu zkoumání žádosti, ani argumenty týkající se zásady dodržování práv obhajoby nikterak nepřispívají k řešení otázky, zda byl napadený rozsudek postižen nesprávným právním posouzením. Argumentace ohledně dodržování práv obhajoby je nepodložená, a tedy nepřípustná, anebo přinejmenším zjevně neopodstatněná,

neboť práva obhajoby Rakouské republiky nebyla v řízení před Soudem nikterak omezena.

54 Navrhovatelky jsou konečně toho názoru, že jimi vytýkaná vada řízení spočívá v nesprávném právním posouzení, a tudíž rovněž představuje důvod vycházející z porušení práva Společenství. Podle nich nelze výraz „zvláštní" považovat za synonymum slova „jedinečný". Problémy ve smyslu čl. 95 odst. 5 ES je třeba chápat jako problémy zvláštní, ale v žádném případě jako problémy jedinečné, které se vyskytují pouze v jednom členském státě nebo regionu. Navrhovatelky mají za to, že v důsledku chybného posouzení významu pojmu „zvláštní" Soud nesprávně opominul prozkoumat zbývající podmínky použití čl. 95 odst. 5 ES, čímž v tomto ohledu porušil právo Společenství.

55 Komise na to namítá, že Soud neměl povinnost podrobně zkoumat podmínku existence zvláštního problému a domnívá se, že navrhovatelky nesplnily důkazní povinnost, kterou jim ukládá čl. 95 odst. 5 ES, jelikož se ve své argumentaci omezily na malou velikost zemědělských podniků a na význam ekologického zemědělství. Podle Komise je odchýlení od směrnice 2001/18/ES v rámci zvláštního problému oprávněné v případě zvláštních nebo výjimečných ekosystémů vyžadujících hodnocení rizik odlišné od hodnocení uskutečněných podle této směrnice pro jiné obdobné oblasti Evropy. Komise přitom tvrdí, že navrhovatelky v tomto ohledu nepředložily potřebné důkazy.

Závěry Soudního dvora

56 Především je třeba konstatovat, že legalita vnitrostátních opatření oznámených podle čl. 95 odst. 5 ES úzce souvisí s hodnocením vědeckých poznatků předložených oznamujícím členským státem.

57 Uvedené ustanovení totiž požaduje, aby se zavedení vnitrostátních předpisů, které se odchylují od harmonizačních opatření, opíralo o nové vědecké poznatky k ochraně životního prostředí nebo pracovního prostředí, z důvodu zvláštního problému, který se objeví v dotyčném členském státě po vydání harmonizačního opatření, a aby byla o zamýšlených ustanoveních a důvodech pro jejich zavedení uvědomena Komise (viz výše uvedený rozsudek Německo v. Komise, bod 80).

58 Tyto podmínky jsou kumulativní, a musí být tudíž splněny současně, jinak Komise odchylné vnitrostátní předpisy zamítne (viz výše citovaný rozsudek ze dne 21. ledna 2003, Německo v. Komise, bod 81).

59 V této souvislosti je třeba uvést, že účastníci řízení v projednávané věci nezpochybnili kumulativní povahu zmíněných podmínek.

60 Dále navrhovatelky ve svých kasačních opravných prostředcích zpochybnily napadený rozsudek zejména v rozsahu, v němž Soud odmítl jejich argumenty ohledně způsobu, kterým Komise posoudila podmínku týkající se existence problému zvláštního pro oznamující členský stát.

61 V bodech 66 a 67 napadeného rozsudku Soud vskutku vyslovil, že žalobkyně nepředložily důkazní prostředky, které by zpochybnily opodstatněnost tohoto posouzení a omezily se pouze na zdůraznění malé velikosti zemědělských hospodářství a významu ekologického zemědělství ve spolkové zemi Horní Rakousko. K tomu zejména dodal, že se žalobkyně nedovolávaly důkazů směřujících k vyvrácení závěrů EFSA, podle kterých Rakouská republika neprokázala, že území spolkové země Horní Rakousko zahrnuje zvláštní nebo výjimečné ekosystémy vyžadující hodnocení rizik odlišné od hodnocení uskutečněných pro Rakousko jako celek nebo pro jiné obdobné oblasti Evropy. Podle něj úvahy předložené žalobkyněmi nemohly vzhledem ke své obecné povaze vyvrátit konkrétní posouzení obsažená ve sporném rozhodnutí.

62 V tomto rozhodnutí zastávala Komise názor, že Rakouská republika neprokázala, že ve spolkové zemi Horní Rakousko existoval zvláštní problém ve smyslu čl. 95 odst. 5 ES, který se objevil po přijetí směrnice 2001/18.

63 Toto rozhodnutí bylo vydáno po stanovisku EFSA, podle nějž scházely vědecké poznatky dokládající existenci zvláštního problému. EFSA měl za to, že mu nebyl předložen žádný vědecký poznatek prokazující existenci zvláštních nebo výjimečných ekosystémů vyžadujících hodnocení rizik, jež se odlišují od hodnocení uskutečněných pro Rakousko jako celek nebo pro jiné obdobné oblasti Evropy. Dospěl k závěru, že Müllerova zpráva neobsahovala žádné nové poznatky, jež by byly s to zpochybnit ustanovení směrnice 2001/18.

64 V tomto ohledu se Soud zřejmě nedopustil nesprávného právního posouzení připomenutím, že Komisí byly vzaty v potaz závěry EFSA ohledně nepředložení vědeckých poznatků dokládajících existenci zvláštního problému.

65 Soudu ostatně oproti tvrzení navrhovatelek nelze vytknout nepochopení výrazu „zvláštní" ve smyslu čl. 95 odst. 5 ES, neboť se nedomníval, že by byly podmínky uvedené v tomto ustanovení naplněny pouze tehdy, jestliže by se prokázala existence „jedinečného" problému, což je pojem užší než „zvláštní" problém.

66 V tomto ohledu Soud v napadeném rozsudku převzal závěry Komise a EFSA a konstatoval, že Rakouská republika nepředložila žádné vědecké poznatky prokazující zejména existenci „zvláštních" ekosystémů.

67 V německém znění sporného rozhodnutí, které je závazné, se uvádí výraz „ungewöhnliches Ökosystem" a ve stanovisku EFSA sepsaném v angličtině je použit výraz „unusual ecosystems", v důsledku čehož pozbývají pojmy „einzigartig" v německém znění sporného rozhodnutí a „unique" ve stanovisku EFSA jakékoli relevance.

68 Navíc nelze tvrdit, že by se Soud dopustil nesprávného právního posouzení, měl-li za to, že žalobkyně nepředložily žádné důkazní prostředky, jež by zpochybnily opodstatněnost posouzení, že nebyly předloženy vědecké poznatky dokládající existenci zvláštního problému, a že tudíž nebyla splněna jedna z podmínek čl. 95 odst. 5 ES.

69 Konečně podle judikatury nemusí být zkoumány všechny podmínky čl. 95 odst. 5 ES, jež mají kumulativní povahu, je-li prokázáno, že nebyla splněna jedna z nich (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. ledna 2003, Německo v. Komise, bod 88).

70 Proto Soud poté, co dospěl k závěru, že nebyla splněna podmínka existence zvláštního problému v členském státě, správně zamítl žaloby, aniž by zkoumal, zda byly splněny ostatní podmínky.

71 Argumenty navrhovatelek, které souvisí se skutečností, že se Soud omezil na zkoumání podmínky existence zvláštního problému pro členský stát, i jejich argumenty, které se vztahují k právu být slyšen, povinnosti uvést odůvodnění a právům obhajoby, nejsou v důsledku toho důvodné.

72 S ohledem na uvedené okolnosti je třeba mít za to, že Soud zamítnutím žalob neporušil čl. 95 odst. 5 ES.

73 Druhý žalobní důvod není tudíž důvodný a kasační opravné prostředky je třeba zamítnout.

**K nákladům řízení**

74 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu, který se na řízení o kasačním opravném prostředku použije na základě článku 118 téhož jednacího řádu, se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a navrhovatelky, spolková země Horní Rakousko a Rakouská republika, ve věci neměly úspěch, je namístě jim uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

**1) Kasační opravné prostředky se zamítají.**

**2) Spolkové zemi Horní Rakousko a Rakouské republice se ukládá náhrada nákladů řízení.**

Podpisy.